

**Beszámoló a Brigetióban, Komárom/Szőny-Stadion út lelőhelyen 2018. nyarán, a
Nemzeti Kulturális Alap 207134/00342 azonosító számú
támogatásával folytatott feltárások eredményeiről**

A Komáromi Klapka György Múzeum és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara (ELTE BTK) Régészettudományi Intézete, Ókori Régészeti Tanszéke között 1992 óta zajló, Komárom város Önkormányzata, valamint a Nemzeti Kulturális Alap által anyagilag finanszírozott együttműködésének 27. évében az alábbi ásatási eredmények születtek, a továbbiakban felsorolt munkatársak részvételének köszönhetően.

Ásatásvezetők: Dr. Bartus Dávid tanszékvezető egyetemi docens (ELTE BTK Régészettudományi Intézet, Ókori Régészeti Tanszék); Számadó Emese régész, múzeumigazgató (Komáromi Klapka György Múzeum).

Ásatásvezetői asszisztensek: Simon Bence tudományos segédmunkatárs, Kis Zita tudományos segédmunkatárs, Johácz Szilvia PhD-ösztöndíjas (valamennyien ELTE BTK Régészettudományi Intézet, Ókori Régészeti Tanszék).

Régészek: Benes Anita, Dobosi Linda, Hajdu Barbara, Rupnik László, Simon Bence, Süvegh Eszter, Szabó Melinda

Régészhallgatók: Almády László, Ádám Réka, Barna Ferenc, Derzsi Piroska, Ekker Boldizsár, Ekrik Ákos, Füstös András, Gál Tamás, Gergác Rebeka, Havasi Dóra, Horváth Ádám, Horváth Bianka, Horváth-Lukics Adrán, Hümpfner Dániel, Kartali Zsanett, Kelemen Zsófia Zsuzsanna, Kertész Boglárka Teodóra, Kiss Zoltán, Králik Dóra Tekla, Krén László, Müller Ákos, Olasz Rita, Papp Zsolt Tamás, Párkányi Bence, Pokker Daniella, Polyák Dániel, Szabó Alexandra, Szabó Márton, Szederkény Róbert, Tatár Iringó, Ternovác Adél, Tóth Benedek, Török Dorottya, Ujj Kíra, Vincze Gergő.

Szőny, Stadion út lelőhelyen a korábbi évek légitérészeti kutatásai alapján azonosított területen a tavalyi ásatási szezon során, 2017. júliusában mintegy 900 m²-es területen végeztünk feltárást, aminek során egy nagy méretű apszisos épületet sikerült részlegesen feltárni, valamint a brigetiói legiotábor korábbi periódusait is meghatároztuk.

Az 1. periódus a tábor alapításához kapcsolható, és a Kr. u. 2. század elejére keltezhető, nagyrészt fekete, égett réteg formájában jelentkezett. A 2. periódus a tábor fő periódusa, egy legalább 20 helyiségből álló, minimum 700 m² nagyságú épületet sikerült feltárnunk, helyenként álló falakkal, in situ falfestményekkel a falakon, valamint több terrazzopadlóval. A 3.-4. periódus a 4. század első felére keltezhető, amikor a szomszédos katonavárosból a táborba költöznek, és a korábbi táborépületek helyére hevenyészett házakat építenek. Az 5. periódus a bélyeges téglák (Terentius és Frigeridus dux) alapján a 370-es évek elején épült, masszív kőfalai a legtöbb helyen teljes egészében megmaradtak. A reprezentatív apszisos épület császári fogadóhelyiségként is funkcionálhatott, valószínűleg itt kerülhetett sor 375. november 17-én a kvád követek és I. Valentinianus találkozójára, ami a császár halálával végződött. A 6. periódusban az épület egy részét feladják, padlófűtést alakítanak ki benne és valószínűleg lakóépületként használják a római kor végéig.

A 2018. évi feltárás fő feladata az apszisos épület további részeinek azonosítása, lehatárolása, valamint az ezt megelőző korábbi periódusba tartozó épületek vizsgálata, a periodizáció pontosítása. A kitűzött terület gépi humuszolását 2018. július 2-án elvégeztük, majd megkezdtük a terület kézi bontását. A legfelső rétegekből késő római érmek kerültek elő, valamint késő római mázas kerámia töredékek, illetve bélyeges téglák.

Az apszisos épületre vonatkozóan a legfontosabb feladat az esetleges további falak és helyiségek azonosítása, és a korábban még sehol nem azonosított padlószint megtalálása volt. Az épület déli traktusában nyitott szelvényekben egykori masszív falak kiszedett maradványait találtuk K-Ny-i irányban amelyek a 2. számú helyiségtől keletre elhelyezkedő további, új helyiségekként azonosíthatóak, szimmetrikusan az épület északi traktusában húzódó helysorsorral. Az új, déli helyiségek egyikében az apszisos épület eddigi első padlószintjének alapozását is sikerült azonosítani: a padló habarcsba nyomott, egymás mellett járólapszerűen elhelyezett, felfordított tegulákból állt.

Az apszisos épület középső traktusának keleti részén két nagy méretű, négyszögletes alakú gödröt tártunk fel, amelyek mészégetéshez kapcsolódhattak, és egy korábbi periódus építési törmelékével lettek feltöltve. Ezek a gödrök minden valószínűség szerint az apszisos épület építésével állnak kapcsolatban.

A korábbi periódusokkal kapcsolatban elmondható, hogy a tavalyi év eredményeihez képest az előkerülő falak száma jelentősen megnőtt, mindezek alapján az épület periodizációja átdolgozást igényel, mivel a korábban feltételezethez képest több átépítést és periódust sikerült azonosítani. Az egyik legfontosabb eredmény a „2. periódus” alaprajzának további finomítása volt, aminek eredményeképpen megállapítottuk, hogy az ebbe a periódusba tartozó épület egy kelet-nyugati tengelyre szimmetrikusan helyezkedik el, és öt helyiségből álló, azonos kialakítású egységekből áll. Az öt helyiség közül egyet udvarként azonosíthatunk, ezek téglákkal kirakott padlóval rendelkeztek. A többi helyiséget eredetileg terrazzopadlóval burkolták.

A feltárás során a területet a hagyományos régészeti dokumentáció eszközei mellett egy DJI Phantom 4 típusú drónnal folyamatosan fotóztuk és videóztuk, valamint a feltárás fotó 3D feldolgozását is megkezdjük. A hagyományos ásatási napló mellett a feltárást minden nap videonaplóban rögzítettük, összesen mintegy 8 órányi hang és képanyagot készítve.

A feltárás végén a terület nehezen megközelíthető részeit, illetve a sérülékeny épületelemeket kézzel visszatemettük, majd a fennmaradó részen munkagéppel végeztük el a visszatemetést. A visszatemetés előtt a feltárás teljes területét geotextíliával takartuk be. A téliesítést követően megkezdjük a feltárás feldolgozását és kiértékelését, valamint a jövő évi ásatás tervezését és előkészítését.

Az ásatást 2019. július 25-én a nyílt nap és szeptembe 15-én, a Kulturális Örökség Napjai keretében több mint 300-an látogatták meg. Ezen kívül több nyári tábor és őszi iskolai csoport mintegy 150 fővel érdeklődött az ásatás eredményei után.

A KOMÁROMI KLAPKA GYÖRGY MÚZEUM
ÉS AZ ELTE BTK RÉGÉSZETTUDOMÁNYI
INTÉZETE
TISZTELETTLEL MEGHÍVJA ÖNT
2018. JÚLIUS 25-ÉN (SZERDÁRA),
A KÖVETKEZŐ RENDEZVÉNYEKRE:

14 ÓRA:
NYÍLT NAP A LEGIOTÁBORBAN
A NEMZETI KULTURÁLIS ALAP ÉS A
LECHNER NONPROFIT KFT. ÁLTAL
TÁMOGATOTT KOMÁROM/SZŐNY-STADION
ÚTI RÉGÉSZETI FELTÁRÁS MEGTEKINTÉSE.
VEZETÉST TART:
DR. BARTUS DÁVID ÁSATÁSVÉZETŐ RÉGÉSZ,
AZ ELTE BTK DÉKÁNHELYETTESE

HELYSZÍN: KOMÁROM/SZŐNY, STADION ÚT;
GPS: 47°44'1.01'' ; 18°11'48.86''

MEGHÍVÓ

NKA
Nemzeti Kulturális Alap

Klapka
GYÖRGY
MÚZEUM
KOMÁROM

Klapka
GYÖRGY
MÚZEUM
KOMÁROM

A KOMÁROMI
KLAPKA GYÖRGY MÚZEUM
ÉS AZ ELTE BTK
RÉGÉSZETTUDOMÁNYI INTÉZETE

tisztelettel meghívja Önt

2018. szeptember 15-ére, a
Komárom/Szőny Stadion útra,
az alábbi rendezvényekre:

10-16 óráig: Nyílt nap a legiotáborban -
a Komárom/Szőny, Stadion úti
régészeti feltárás bemutatása

11 és 14 órától: Számadó Emese:
„Higiénia a római korban” című előadása
(Molaji Sporttelep, Stadion út 1.)

Együttműködő partner:
Komáromi Városgazda Nonprofit Kft.

A világörökségi helyszínek fejlesztése/Brigetio Régészeti Park GINOP-7.1.6-16-2017-00007 projekt keretében 2018 júniusában kezdtük meg a brigetioi legiotábor területén a régészeti parkhoz tartozó fogadóépület helyének a kutatását, a Lechner Tudásközpont támogatásával. A nyílt nap keretében, az ásatás során kb. 40 m hosszúságban kibontásra került római kori csatorna tekinthető meg.

A NYÍLT NAP ROSSZ IDŐ ÉS NEM MEGFELELŐ
TEREPVISZONYOK ESETÉN ELMARAD!
AZ ELŐADÁST ROSSZ IDŐ ESETÉN A MÚZEUMBAN
TARTJUK (Komárom, Kelemen L. u. 22.)
(Érd.: 06 20 619 1102; Facebook)

Nyílt nap a legiotáborban

Azaumi nyári tábor látogatói

Tatabányai Múzeum nyári táborának látogatói

TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK ÖSSZEFOGLALÁSA

Az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Komáromi Klapka György Múzeum által 2018. június 4. és 2018. szeptember 5. között Brigetio / Komárom-Szöny, Stadion út lelőhelyen végzett régészeti feltárás elsődleges célja a korábban légifelvételen azonosított, a tavalyi évben részlegesen feltárt apszisos késő római épület további kutatása volt. Mivel a brigetio legiotábor – Magyarország egyik legfontosabb római kori lelőhelye – nagyon kis mértékben kutatott, ezért a feltárás másik fő célja az apszisos épület alatt elhelyezkedő, korábbi táborperiódusok megfigyelése és tisztázása volt.

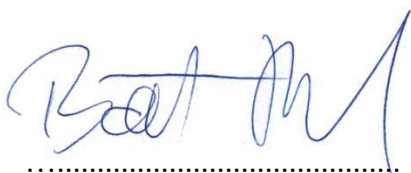
A feltárás során az előző évhez képest jelentős mértékben tisztázódott a késő római apszisos épület alaprajza, annak déli traktusához tartozó új helyiségeket tártunk fel, valamint a járószintet is azonosítani tudtuk. A korábbi periódusok közül a 2. periódusba tartozó nagy méretű épületkomplexum szerkezetének és

alaprajzának meghatározása a feltárás másik fontos eredménye. Emellett a nagyszámú újonnan előkerült fal és járósínt alapján a tábor periodizációjának további finomítása lesz lehetséges.

A 2018. évi feltárások (a tavalyi feltárással együtt) a Brigetio legiotáborában mindeddig elvégzett legnagyobb felületű és legtöbb információt nyújtó régészeti kutatások voltak, amelyek rendkívül fontos információkkal szolgálnak a tábor teljes történetére vonatkozóan az alapítástól a római kor végéig.

2018. július 25-én nyílt napot tartottunk az ásatáson. Ez alkalommal 150 fő fő látogatta meg az ásatást. Rajtuk kívül 5 nyári táboros és egyéb csoportot, valamint egyéni érdeklődőt fogadtunk, összesen nagyjából 250 fővel az ásatási időszakban.

Komárom, 2018. 12.11.

.....
Dr. Bartus Dávid
régész, tanszékvezető egyetemi docens
az ELTE BTK dékánhelyettese

.....
Számadó Emese
régész, múzeumigazgató
Komáromi Klapka György Múzeum

ásatásvezetők